

ЭТЬИРОФ

Инсон ҳуқуқлари тизимининг ажралмас қисми бўлган бола ҳуқуқлари муаммоси бугунгидек тараққий этган замонда ҳам жаҳон ҳамжамиятининг дикқат марказида турибди. 1989 йилда мазкур масалага багишланган конвенциянинг қабул қилиниши фикримиз тасдиғидир.

БМТнинг инсон ҳуқуқлари соҳасидаги асосий ҳужжатларидан бири саналган мазкур конвенция шу кунга қадар 200 га яқин давлат томонидан имзоланган. Мазкур конвенция боланинг соглом бўлиши, билим олиши, ўйнаши ва зўравонликлардан ҳимояланishi, фикрларининг ҳурмат қилиниши каби ҳуқуқларини мустаҳкамлайди.

Бола ҳуқуқлари қонун ҳимоясида

Tаъкидлаш лозимки, ҳалқаро ҳуқуқи ий мажбуриятни зиммасига олган кўп гина давлатлар уларни ички меъёларга татбиқ этмоқда. Шундай бўлса-да, бу борада ички ва ташки омиллар таъсирида бир қатор муаммоларга ҳам дуч келинмоқда. Жумладан, дунёнинг айрим худудларида рўй берадиган куроллар мажоролар натижасида қочқа айланнлар ва қўчирилганларнинг, шунингдек, одам савдоши, жинсий эксплуатация обьектига айлантирилаётганларнинг, куролли тўкнашувларга жало қилинаётганларнинг асосий қўчилигини болалар ташкил этаётгани жуда ачинчалик ҳолат.

Булар жаҳон миёсидаги муаммо ҳисоблангани боис уни бартараф этиш барча давлатларнинг бирлашган ҳолда БМТ томонидан ишлаб чиқилган маҳсус дастур асосида иш юритишини тақозо этмоқда.

Бола ҳуқуқлари масаласида мустакилик йилларида қатор юртимизда қатор ижобий ишлар қилинмоқда. Хусусан, шу соҳага оид бир қатор қонун ҳужжатлари қабул қилинди, мавжудларига кўшимча ва тўлдиришлар киритилди. Шунингдек, болалар

савdosiga қарши курашнинг институционал межанизми ишлаб чиқишиб, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили — Омбудсман, Ўзбекистон Президентин ҳузуридаги Амандаги қонун ҳужжатлари мониторингин институти, Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили — Омбудсман, Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази, Баш прокуратура, Ички ишлар ва Адмиралтийликларидаги ташкилларда инсон ҳуқуқларини худудларни таъминлаш бўйича бошқармалар ташкил этилди. Болалар савdosiga қарши кураш санарадорлигини ошириш мақсадида Одам савdosiga қарши кураш ҳам мустаҳкамларни таъминлаш бўйича республика идоралараро комиссияси, Одам савdosidan жабрланганларда ёрдам бериш ва уларни ҳимоя қилиши Республика реабилитация маркази ташкил этилди.

Мамлакатимизда бола ҳуқуқларининг кафолатланишини таъминлаш бугун ҳар қачонгидан ҳам юксакрор, зарворлироқ ахамият касб этиади. Зеро, ўн тўққиз йиллик мустаҳкам тараққиётимиз давомида оширишга кириши. Бола ҳуқуқлари соҳасидаги ҳалқаро стандартларни имплементация қилиш жараёни, аввало, Баш қомиссияздан бошланди. Хусусан, Конституциямизнинг 24-бобига кўра, ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгувларига қадар бокиши ва тарбиялашга мажбурдирлар. Давлат етим, ота-оналарининг вайлигидан маҳрум бўлган .

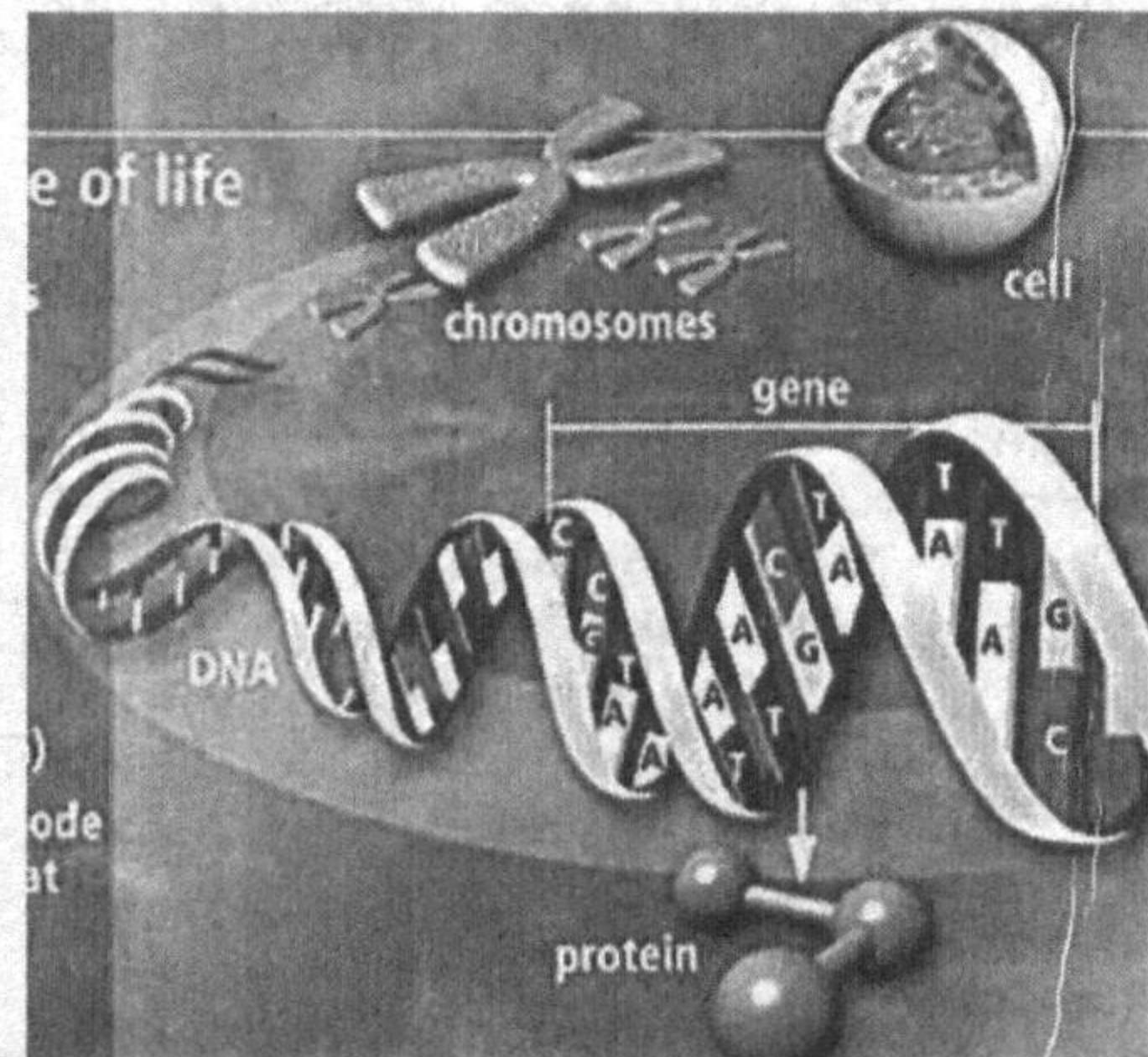
Х.МАҲКАМОВА,
Фуқаролик ишлари
бўйича Тошкент
вилояти Зангига
туманлараро суди
судьяси

Унинг 1992 йил 9 декабрда Ўзбекистон Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенциини ратификация қилиши биланоқ унинг талабарини амалга оширишга кириши. Бола ҳуқуқлари соҳасидаги ҳалқаро стандартларни имплементация қилиш жараёни, аввало, Баш қомиссияздан бошланди. Хусусан, Конституциямизнинг 24-бобига кўра, ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгувларига қадар бокиши ва тарбиялашга мажбурдирлар. Давлат етим, ота-оналарининг вайлигидан маҳрум бўлган .

ДУНЁДА НИМА ГАП?

БУГДОЙ ГЕНИ АНИКЛАНДИ

Британиялик олимлар тарихда биринчи марта бугдойнинг генини аниқлашга мұваффақ бўлишди. Мазкур тадқиқот бугдойнинг янги навларини яратишида ёрдам беради. Келажакда бугдойнинг курғочилик сақалликларга чидамли ва сархосил навлари яратилиши кутилоқда. Ливерпуль университети олимлари «Хитой баҳори» деб номланган бугдой наукининг ДНКсидаги 95 фоиз молекулаларнинг жойлашувини аниқлашади. Бу эса келажакда янги янги бугдой навларининг яратилишида ёрдам бериши мумкин.

Сўнгги йилларда картошка, маккажӯхори каби қатор ўсимликларнинг ДНКлари таркиби дунё олимлари томонидан аниқланган. Мутахассисларнинг айтишича, бугдой гени шу пайтагча фан ўрганиб чиқкан генлар орасида генетик маълумоти энг кўп бўлган ўсимлик ҳисобланади. Бугдойнинг аждодлари жуда қадими бўлгани учун унинг генинда ахборот кўп. Унинг ахборот манбаи инсон ДНКсидаги ахборотга нисбатан беш баравар кўп экан.

Бу йил жаҳон фалла бозори учун мураккаб йил бўлди. Об-ҳаво яхши келмагани учун дунёдаги энг йирик бугдой экспорт қиласидаги мамлакат — Канадада фалла ҳосили аввалигига қараганда анча кам бўлиши кутилоқда. Ёғингарчилик, тошқинлар Покистон ҳамда Хитойдаги фалла ҳосилининг катта қисмини нобуд қилди. Россия ҳам курғочилик туфайли катта зарар

кўрди. Бу эса жаҳон бозорида бугдой нархи кескин кўтарилишига сабаб бўлмоқда.

Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига кўра, 2050 йилга бориб инсониятнинг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини кондириш учун қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ҳосилдоригини 50 фоизга ошириш лозим бўлади. Маккажӯхори ва бугдой етиширишни яхшилаш бўйича ҳалқаро марказ вакили Мэтъю Рейнольдс фикрича, фалла экинлари генинага маълумотлардан унумли фойдаланиш жаҳондаги бугдой тақчилигини тенг ярмiga камайтириши мумкин.

ТЕЗ ОММАЛАШАЁТГАН TWITTER

Twitterra 2006 йилда асос солинган бўлиб, ўшандан бўён у глобал тармоқда иш юритади. Бугунгунда Faceboob тармоғидан 300 миллиондан ортиқ одам фойдаланаётган бўлса, тез суръатда оммалашаётган Twitter тармоғидан 45 миллион киши фойдаланади. Аммо Facebook тармоғидан фарқли ўлароқ, Twitterda ёзиладиган матн 140 белгидан ошмаслиги лозим. Шунингдек, бу мулокот тармоғида сиз билдиран фикр-мулоҳазалар ортидан эргашадиган "Followers"(Издошлар) ҳам булиши мумкин. "Издошлар" сизнинг кун-

далигинизни янгилаб боришиади, сиз эса бошқалар қандай фикр-мулоҳаза билдираётгани билан танишиб боришингиз мумкин. Twitter тармоғи сўнгги пайтларда

тез оммалашмоқда. Бунга сабаб эса айрим машҳур инсонларнинг ушбу веб-сайтда сухбатлашиб ўтириши, дейиш ўринли. Мисол учун Twitterning машҳур фойдаланувчилиридан бири британиялик актёр ва ёзувчи Стивен Фрайдир. Фрайбугун ўзининг 900 минг «эргашувчи»га эга.

Танқидчиларнинг фикрича, Twitterning веб-сайти зерикарли ва кундаклик ҳодисаларни, оддий одамлар ҳар кун ўйлайдиган ўйхайлар ҳамда амалларни қайд этиб боришидан бошқа нарса эмас. Аммо бу хизмат яқиндан бошлаб, жаҳон янгиликларини шошилинч хабарлар билан таъминлашда етакчилардан бирига айланадиган.

Ўтган йили Хиндистоннинг Мумбай шаҳрида содир бўлган терорчиклар ҳужумлари ва январь ойидаги Нью-Йоркдаги Худзон дарёсида йўловчи самолётнинг кўниши ҳақидаги хабар илк бор Twitter саҳифасида ёълон килинган эди.

Бундан ташқари, Twitter ўзида иккى хизматини — интернет ва мобил телефонларнинг SMS-хабарларини бирлаштирган. Шунинг учун экрани бор ва интернет тармоғига уланган ҳар қандай техник восита ёрдамида Twitter хабарларини ўқиш, шунингдек, хабар кириши мумкин.

НАМОЙИШЛАР ТУФАЙЛИ МЕТРОЛАР ЕПИЛДИ

Кече эрталаб Лондонда метро ишичилари иш ташлаш намойишини ўтказишиди. 10 мингдан ортиқ намойишилар иш ўринларининг қисқартилишига норозилик билдириб, иш ҳакининг оширилишини талаб қилишмоқда. Ҳозирда 11 та линиядан биттаси одатдагидек ишламоқда.

BBC таркватган хабарга кўра, намойища машина ҳайдовчилари, бекат ишичилари ҳамда сигналичлар иштирок этмоқдалар.

Лондон шаҳри мәмурлари йўловчиларга бошқа транспорт турларидан фойдаланишини маслаҳат беришмоқда. Шаҳарда кўшимча 100 та автобус қатнови йўлга кўйилди. Хатто Темза дарёси бўйлаб паромлар ҳаракати ҳам

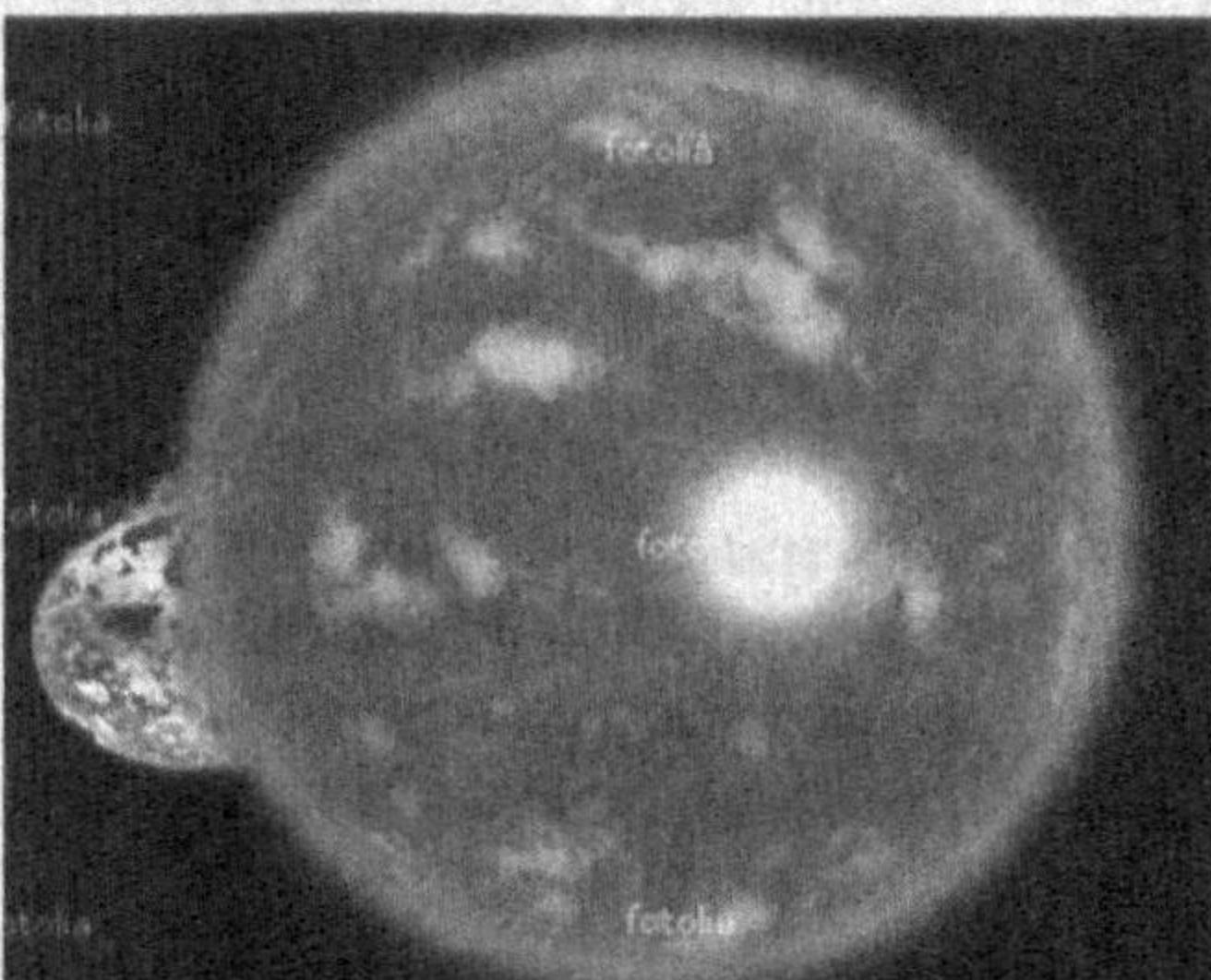
ташкил этилди. Бундан ташқари, Лондон кўчалари бўйлаб кўплаб пийёда ва велосипед ҳайдовчиларини ҳам кўриш мумкин.

BBC таркватган хабарга кўра, метро ишичилари охирги саккиз йил ичидаги тўртинчи марта иш ташлашмоқда. Қолаверса, касаба уюшмалари 3 октябрда ҳам намориши ўтказилишини ўзон килган. Намойишиларнинг бу ҳаракатидан ҳукумат ҳар куни 48 миллион фунт стерлинг зарап кўрмоқда.

Лондон мизри Борис Жонсон таъкидлашича, касаба уюшмаларининг мазкур ҳаракатлари сиёсий характер касб этмоқда. Бунга боз вазир Дэвид Камерон ва Ник Клеглар аралашмаса бўлмайди.

САЙЁРАЛАРНИНГ ЭНГ КАТТА ТИЗМИ

Астрономлар томонидан сайёralарнинг энг йирик тизими тоғилди. "HD 10180" номини олган самовий жисм атрофида ёттига сайёра айланар экан. У, Кўёш ти-

зимини ҳисобга олмаганда, энг катта сайёralар тизимидир. Мазкур сайёralар тизими галактика миздан 127 ёргулар или узоқлигда жойлашган. Таркибида сайёralар асосий юлдузни тўлиқ ай-

лануб ўтиш учун олти кундан олти юз кунгача вақт сарфлайди. Уларнинг вазни Ер шаридан 13-25 марта оғирроқ экан.

БОЛАЛАР НОБУД БЎЛДИ

Покистоннинг шимоли-ғарбида юз берган портлашлар оқибатида 17 нафар мактаб ўкувчиси ҳалок бўлган. Терорчи портловчи восита тарлашга тўлдирилган автомашинасини Ҳайбар Пахтунхва вилоятининг Лакки Марват шаҳарчаси полиция идорасига келтириб урган.

Портлаш туфайли пайдо бўлган вайроналар орасида китоблар ва мактаб сумқасини кўриш мумкин эди. Ўлганлардан 11 нафари полиция зобитларидир. Мазкур хунрезлик оқибатида 40 дан ортиқ инсон тан жароҳати олган.

Хабар килинишича, терорчи машинасини полиция идораси деворига келтириб уришади олдин мактаб автомашинаси билан тўкнашган. Тўкнашув оқибатида полиция идораси қулақ тушган. Кўшини дўкон ва масжидга ҳам зиён етган. «17 та жасад ва 45 нафар ярадор шохномонизга олиб келинди», — дейди Лакки Марватдаги асосий касалхона шифокори Фулом Али матбуотга берган интервюисида. Мазкур фожиа содир бўлган пайтада Покистон хавфисизлик кучлари мамлакат шимоли-ғарбида жойлашган Толибон ва Ал-қоидя жангариларига қарши ҳарбий амалиётлар олиб бораётганди.

Ўтган ҳафтада Покистондаги

ДАРАКЛАР

шия мусулмонларига қарши амалга оширилган хужумда 100 дан ортиқ киши нобуд бўлди. Жума куни Кветтада амалга оширилган терактда 73 та одам ҳётдан кўз юмган. Ундан иккى кун олдин Лохурда юз берган портлашлар 35 кишининг умрига зотини бўлганди.

Ўўравонликлар Покистон сув тошкунларига қарши курашетган бир пайтада қайта жонланган. Лакки Марват шаҳарчаси ўтмишда ҳам жангарилалинг йирик бомба ҳужумларига ураган. Ҳужумларда асосан хавфисизлик кучлари ва уларга ҳамкорлик килган қавм одамлари нишонга олинган. Энг йирик ҳужум 2010 йил кутилашган Янги йил куни амалга оширилганди. Ўшандага юз машинаси во-лейбл ўйининг томоша килаётган оломонга келиб уришилиши оқибатида 100 киши нобуд бўлган эди.

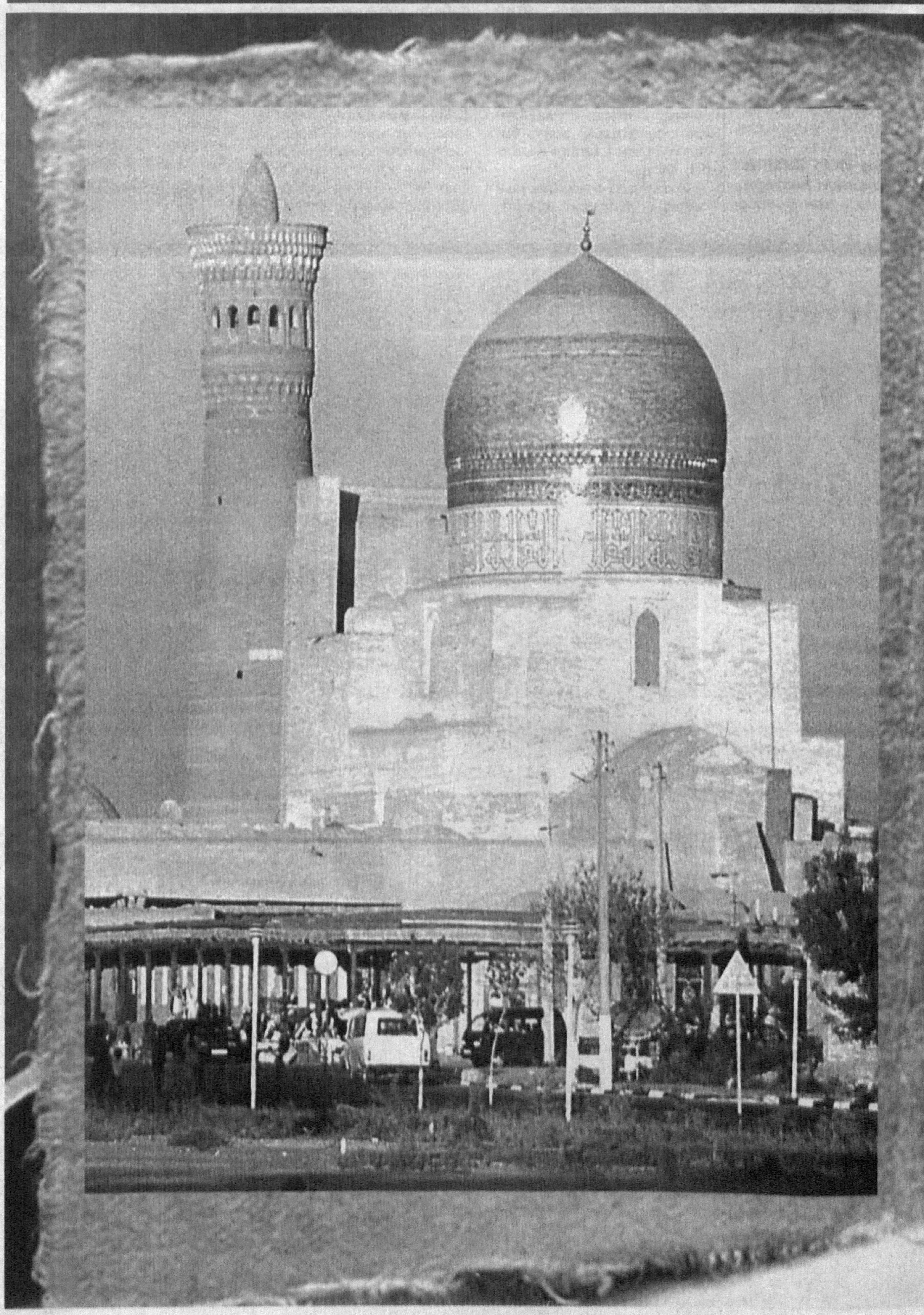
ИТАЛИЯНИНГ "FERRARI" АВТОКОМПАНИЯСИ МУРАККАБ АҲВОЛДА КОЛДИ

"Ferrari"нинг жорий йилда сотуга чиқарилган 1248 та сўнгти ру-сумдаги "458 Italia" автомобили хавфисизлик талабларига жавоб бермагани учун қийтариб олинади.

Ҳозиргача АҚШ, Хитой, Франция ва Швейцариядаги "Ferrari" мижозлари ушбу автомашинанинг айрим эҳтиёт қисмларидан ғориб келиб үришади. Мазкур фожиа содир бўлган пайтада Покистон хавфисизлик кучлари мамлакат шимоли-ғарбида жойлашган Толибон ва Ал-қоидя жангариларига қарши ҳарбий амалиётлар олиб бораётганди.

Интернет хабарлари асосида Бунёд ЗОХИР тайёрлади

Бухоро вилояти Жондор тумани ҳокимлиги

*барча юртдошлиаримизни
яқинлашиб келаётган
Рамазон ҳайити
билин табриклайди.*

*Оилангидан баҳт ва омад,
дастурхонингиздан файзу
барака аримасин.
Кундан-кунга чирой очиб
бораётган она юртимиз бундан
буён ҳам гуллаб-яшнайверсин.
Истиқлолимиз
абадий бўлсин.*

МАЪНАВИЯТ

ҚАЛБ ГЎШАСИГА ЙЎЛ

Aвтобусда кета ётган қирк ёшлардаги корамагиз аёл одимигина кийинган шеригининг уст-бошидан норози бўлиб:

— Сенга тушунмадим... кўча-кўйда шу алфозда юриб, яна ўйда ибодат килассанни? Кўйлакнинг ени билаларни, этаги болдириларни бекитиши лозимлигини билмайсанми? Э, Худо! Сенинг бундай ибодатинг кабул бўлармикан? — деди бошини сарак-сарак килиб.

— Сенга айтсан, Холида, мен гоҳида мана шу бармоқларим кўринич турганига ҳам минг хижолат чекаман. Тўғрисини гапирганимга хафа бўлмаган! Аслида сенинг қалб кўзинг очилмабди, синглим... Гапларимни яхшилаб ўйлагб кўр!

— Вой, қалб кўзининг очиши ўрниши билан белгиланмаса керак, опа! — деди шериги. — Бир одам умр бўйи мачитда хизмат килиб, Яратганинг ўтга-нини ўзим ўқидим.

— Сен ўзинг учун жавоб бер? Бошка билан ишинг бўлмасин!

Холида индамай қолди. Мен беихтиёр сукбатта аралашиб, сергап аёлдан сўрадим:

— Кечирасиз қалб кўзининг очишиши нима ўзи?

— Аллоҳнинг кудратини ҳар лаҳзада хис этиб турмоя қалб кўзининг очишиши, айланай, — жавоб берди аёл менга бир қараб олганидан кейин.

— Сиз нарвоннинг юкори-сига қандай чиқасиз? — сўрадим яна.

ВОДИЛГА САФАР

— Ниятим жиддий, дўстим, — деди Фуломжон чой ичилиб, дастурхон йигилгач. — Кўп йиллар уни амалга ошира олмай, ўртаниб юрадим. Катта-чичик болаларни обёқка тургизер керак эди. Энди улар даврага кириши. Бизлар бўйсак, картайб, кучдан кетиб бораятмиз. Бўёдка Холиниса опам ҳам ташвиша: «Сафарим каририп, отамиз изларини топсан, беармон кетардим», — деганинг деган. Бувижоним, Абдусалом акам шу армон билан оламдан ўтиши.

Фуломжон бутун ум шу ташвиш билан яшади. Турли идоралар билан адлокиз ёзималлар талабалий ийларимиздаёт, бошланган. Хатто бир гал: «Хардагатди армияда хизмат чогида дом-дарақсиз йўқолди», — мазмунда жавоб ҳамолди. Лекин Фуломжоннинг кўпидан ўша жавобда кўрсатилган санадан уч ой ўтгач, фронтдан ўзигар салом хотин кўрганман. У 1944 йилининг 24 май куни ҳаракатдаги армиядаги жанговар хизмат чогида ёзилган. «Менрабон дадамга, бувимга, Метинбой укамга, Тухтавуш синглим, Абдусалом, Фуломжон ўғилларимга, Холиниса кизимга, Раҳимахон синглигма, Зиёвутдин, Ҳолмат, Камолиддин, Фазилиддин тобаларимга кўлдан-кўл салом», — деб ёзган эди. Олимжон аканинг бу хатиди барча кариндош-урургалига номма-ном салом ўйлланган бу мактуб: «Мендан ҳол-ахвол сурасан-гизлар, саломот юрибман. Сизларга кўн хат ёзишига қозоз йў», — деган сўйлар билан тураганди.

Бу Олимжон Тожибоевнинг қизигин жангу жадаллар оралигида ёзиган сўнгги мактуби бўйиб қолди. Орадан кўп утмай фронтдан корахат келди. Лекин бўйум изтироб чекмасин, — деб Абдусалом акам уни яшириб кўйган эканлар, кейин ҳам бўзга кўрсатмаганлар. Опам билан мен бўлсан шунча йил турилдириларга мурожаат килиб, отамиз изларини топишни яшади...

Фуломжон билан гўр йигитлик ийлиримиз ташвишни. Ўрта Осиё Давлат университетининг журналистика бўлимида сиртдан тасил олардик. Авки киши кунларни биринчи имтиҳон фасли бошланди. Эсимида, сессияя борганимизда, катта ўкув залига кириб, иккиланиб турли қолгандик. Ҳамма башанг кийинган, салобатли. Мен эса ҳарбидан кийб келган кийимда боргандик.

Карасам, шундайгина айттордига киравериша, бир чеккада пахтала кавими чотон кийган бир йигит турибди. Аста ёнига бордим. У кўл узатар экан «Исмим Фуломжон, Фарғонанинг Водил қишлоғиданман», — деди. «Мен шу Тошкент шаҳридаги Эшонгузар қишлоғиданман», — дедим.

Шу куни машигуллар тугагач, Фуломжоннинг уйга тақлиф килдик. Ҳусниддин акамнинг бўш ҳовлисими иккӣ ой гуллатганимиз. Имтиҳонларни топшириб бўлгач, Фуломжон кишилогига таклиф килди. Мехнат таътилини Водилда ўтказишига вайдалашдик. Ёзиг имтиҳонларни ҳам топшириб бўлгач, йўлга отландик.

Водилга бир борганимда, Фуломжон меҳнат таътилини олоплади. Иккинчи куни ўзим Шоҳимардонга ёғиз кетдикм. Ҳосиятхондан Фуломжоннинг эски кўйлаги, костюми ва тифлисни сўраб олдим. Ёрдон аизизда кўйконлик саҳётчилар билан танишишиб қолдик. Кечки пайт улар билан Шоҳимардонга қайдим. Кўксув билан Оқсув туташган жойдаги мувакқат меҳмонхонага жойлашдик. Кейин тунги Шоҳимардонни айланиси, концерт томошаси кўлдик. Эрта билан янги танишиларни овқатга уннаб кетиди. Карасам, ённадига пул Водилга қайтишмуга етади, холос. Қишишоққа қайтиб кетишимни эшишиб янги танишиларни айстодил хафа бўлишини.

— Келин, сувхатимиз кизиб турибди, бузманд, — дейди.

Аросатда қолдим. Шу пайт чойхона рўпарасидаги қишлоқ магазинига кўзим тушиб қолди. Ҳаёлмуга келган фикрдан юрагим оркага тортиб кетди. Лекин иложисиз эдим. «Магазин мудири борилар?» — сўрадим сотовчи қиздан. Ичкаридан мендан ёши.

— Тушунмадим?.. Одамнинг ўзлигини англамай туриб, Яратганин хис этишига уриниши, нарвонга учиб чишини мўлжаллагандай гап... Менимча, одам, аввало, ўзининг кимлигини, нима учун яралганини, қандай массада яшаётганини тушуниб етганидан сўнгигина Яратганинг англай бошлияди. Бундай дараражага энг тоза ва пок тўтигулар билан гина эришилади.

— Сиз менга, дарс ўқиман, айланай! Муқаддас китобларда аёлларнинг ўрнани суннат экани ёзиг кўйилган.

— Ҳа. Лекин ўша китобларда бошقا янада мухим фикр ҳам ёзилган: «Сиз қаерда, қандай холатда бўлмаган, Аллоҳ кўнглини билгичидир». Ҳозиргида авто-буса чиқкан ўзига улугу билан бўлмаган бўшибди. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. «Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл юриб, илми илгариги устанидан кадам бўлмаган бошқа тақводори излаб топшиби. Аммо у кичик бир хароба кўлбада яшар экан. Устозимни ради этиб, менинг олдимга келаётган кунларндан бўн ювони шундаки шаётган одамнига яшашни айтибди. Мусоғир дарвишлар комилликка этиш йўлларини шоҳона шароитда яшаётган одамнинг ўрганинни иложи йўк, дея йўлларида давом этишибди. Узоқ йўл

УЗОҚ ИЗЛАБ АЙТИЛГАН ҚҮШИК

Бахтиёр ака Эгамбердиев ва у кишининг рафиқаси Феруза Жабборова юртимизда таникли режиссерлардан. Улар биргаликда кўплаб оммавий тадбирлар ўткашишган. Аммо Бахтиёр аканинг кўнгли негадир сира тўлмайди. Бутунги кунимиз, ҳар жабҳадаги ижобий ўзгаришлар шукуронасига атаб ёшлар учун бир тадбир ўюнтириши ниятида юради. Уни шундай ўтказиш керакки, ёшлар қалбida бир умр сақланиб қолсин. Фойбор, фикр бор, аммо қандай, нимадан бошлашни билмай қўйналарди.

Иундай кунларнинг бирда Поп туманидаги синдош дўстларининг дилтортар даврасида, анчадан бўён кидириб юрган нарсасини топгандай бўлди. Ёшлидан бирга ўстган қадрон дўстини, шерънинг муҳлиси ўткамхон «Шукур кил» радифлиғазалини ўқиб берди. Бахтиёр ака дастлабки сатрларни ўзигандайдек ҳаяжондан юраги ҳарпилик кетди.

Нега нолиб яшайсан, берганига шукур кил,

кўрганига шукур кил...

Ўқтам ака газални берилиб ўкир, атрофидагилар эса ҳар бир сатрдан сўнг «Ҳ, зўр топиди», — деб олкишашарди. Бахтиёр ака эса осмонда парвоз этиб юргандек хушнуд эди.

Ўқтамкули оғоҳ бўл,

оламда ўйкундай юрт,

Калам қоғозга дардинг

ёзганига шукур кил.

— Ўзингизникими? — деди Бахтиёр ака ҳаяжонини билан. — Мен ўзимнинг узоқ излаб юрган нарсанини бугун топгандекман.

Ўқтам ака дўстига кўвлик киди.

— Ўзимники бўлмай кимники бўларди. Зўр чиқидими? Ҳоҳлансангиз, сизга ёслиб бераман.

Бахтиёр ака газал билтилган көзини оҳиста бўлуб кўчтагига соларкан, устидан билдирилмагина силаб кўиди. Ўйга қайтач, уни узи севиб ўқидиган китобининг катига жойлади. Орадан анча вакт ўтди. У хизмат сараига жунаб кетди. Кўпдан бўён хаёлини банд этиб келган ўйловлардан гўё ҳалос бўлганди. Энди ёшлар учун ватанпарварлиг юғариларни тарғиб этувчи, ҳар бир фуқарони бугуни кунимиз қадргига етишга дарьват килювчи, оммавий тадбир ўтказди. «Шукур кил» юшиғига эса тадбирни очиб берувчи кўшик бўлади. Таникли санъаткорлардан бири уни эл қалбига етадиган килиб кўйлаб берса, бас.

Худди ўша оқшом Тошкент

маданияти коллежида таҳсил олаётган кизи отасига кўнгирок қилиб, хушхабар етказди.

Ҳали коллеж талабаси бўлган Маликанинг дурустгина овози бор. Шу кунгана бир неча танловларнинг голибаси бўлган. Аммо у ҳам бир гўзал кўшик айтиши орзусиди юрарди. Бир кўшик айтсанки, қалбидаги бор түгулари кўшиқларига йўғрилиб, муҳлислар дилига жо бўласла!

Маликанинг овози тирадиганинда отаси унинг қаттиқ ҳаяжонанағанини сезди.

— Нима гап, қизим, тинчникми? — деб сўради Бахтиёр ака.

— Тинчник, — деди Малика ҳали ҳам энтикиб. — Ҳаммаси жойда. Ижодий ҳамкоримиз Фахриддин ака бастакор Нодиржон ака билан биргаликда мусаккенинг ёзган бир матн бериди, шуни кўшик қиссангчи, деб таклиф килди. Бир ўқида бўлди. Бу кўшик менини эканлигини хис этдим. Кўйи ҳам қўйиб кўйгандек ўзига мос экан.

Кизининг кувончи отага ҳам кўчди.

— Матнни бир ёшитай-чи, қизим, — деди у.

Малика газални жўшиб ўқиди. Бахтиёр ака сел бўлиб тинглади. Унинг ҳаяжони борган сари ортиб боради.

Ахтамкули оғоҳ бўл, оламда ўйкундай юрт, Калам қоғозга дардинг

ёзганига шукур кил.

Газал тугдиган. Бахтиёр ака ким эди. Малика эса бир оғиз сузга илҳак. Гўшакни кулогига босганини энди оид ва ҳар доим биринчилардан бўлиб тўғри фикр билдирилди отасининг ҳукмига мунтазир эди.

Нихоят гўшак жонлангандай буди.

— Кизим, кўшик матни менга танишдай тулоялти. Китоб жавонидаги энг яхши кўрадиган китобни имда иштади. Биринчилардан бўлиб кетибди. Шунга аниқлик киритиб олмоқчи эди.

Ўқтам ака дўстига самимий бўди.

— Ниман аниқлаштиримоқчисиз? У фазал менини эмас. Шу Ахтамкулини. Кадимда ўтган шоир-

ларга кўчиб, муҳлислар қалбидан жой олади ва уни беихтиёр хиргойи килиб юришади. Ана ўшанда умринг бекор ўтмаганини, санъатнинг нони қаттиқ, аммо тотли эканини яна бир бор хис этсан.

Айрим санъаткорларда эса аксина бўлади. Улар катта саҳнадаги илк қадамларидан оғизга тушиб, эътироф ва хурматга сазовор бўлишади. Маликада ҳам шундай бўлди. «Шукур кил» юшиғига тез фурсат ичида уни элга танитиди. Номи санъат ахли ва муҳлислар орасида тез-тез тилга олинадиган буди. Айнада дамда унинг она-Батан, заҳматкаш инсонлар ҳаётини улугловчи кўшиқлари қалблардан қалбларга ўтиб, олишиларга сазовор бўлмоқда.

Ўша кезлар ўйланиб қолган эдим. Ҳали коллеж талабаси бўла туртиб бундай шуҳратни кўтара олармики? Яна бир нарса эса дилимга таскин берганда. Санъатдек улуг оламда анчада бери тер тўкиб келаётган отаси Бахтиёр ака ва онаси Феруза опа ҳамиша унинг ёнида, доимо ёрдамга шай, доно маслаҳаттўйлари. Энг асосиси, Маликанинг ўзи ҳам матн танлашда зуко. Енгил-елли шеърларга алданмайди.

Ахтамкулидек «ўтишишда ўтган» шоирнинг шеърларини тинмай мутола килади. Шоир билан учрашув эса унинг иходида катта кетибди. Ахтамкулидек ахабланганинг ўзи-кўзидан сезилди.

— Ўтган галти ўтиришимизда бу фазал менини, деб ўз кўлинигиз билан ёзиб берган эдининг, шунга. Ўтган аканинг кувлиги тутди. — Шоирнинг сўзлари дилида турган пайтида ўзини бўлади. Муҳлислар қалбига етиб боргач, у ҳалхони билди. Шоир билан ёзиб берган эдининг, шунга.

Ўтган аканинг кувлиги тутди.

— Шоирнинг сўзлари дилида турган пайтида ўзини бўлади. Муҳлислар қалбига етиб боргач, у ҳалхони билди. Камдан-кам шоирга наисбат киладиган арузек гўзал ва айни дамда машақатли вазнда газаллар битини бос кўпигина шоирларнинг ўзини кўрмагунча унинг замондошишим эмас, сизу бизнинг замондошишим бўлиб чиқди. У адабиёт оламига кенг далалар хоририю, пурвиор тогларнинг салобатни олиб кирди.

Камдан-кам шоирга наисбат киладиган арузек гўзал ва айни дамда машақатли вазнда газаллар битини бос кўпигина шоирларнинг ўзини кўрмагунча унинг замондошишим эканлигига ишонмаганини ҳам айни ҳаққатиди.

Санъаткор кизимиз ва шоирнинг ҳамкорлиги эса яна кўплаб гўзал кўшиқлар яратилишига умид ўйготади.

Яна бир гап. Барчамиз учун энг улуг, энг азиз байрам — Мустакиллик куни арафасида Маликанинг иходи юкори бахоланиб, ёш санъаткорларни рагбатлантириш ўйлана катта эҳамиятга эта бўлган «Ниҳол» мукофотига сазовор бўлди. Бу мукофот унинг муҳлислари калбини ҳам кувончга тўлдирилган бўлса, ахабас. Зеро, санъатнинг машақатли ўйлайдиги илк нуфузли мукофот, эл эътирофи, ишонмагизи, консерваториянинг иккинчи босқич талабаси бўлган Малика Эгамбердиева иходида янги-янги тароналар яратилишига кўл келади.

Юсуф АБДУЛЛАЕВ,
журналист

ТҮЙФУ

ИНТИЗОМСИЗЛИГИ ТУФАЙЛИ

Либерис терма жамоасининг уч нафар футболчилари — Дио Уильямс, Дули Джонсон ва Френсис Дэй интизомсизлиги учун Африка кубогининг саралаш турнири доирасида Зимбабве терма жамоасига қарши учрашувдан олдин жамоадан четлатиди. Гап шундаки, улар месҳононаидан тунни текширув қақтида ўз хоналаридан бўлмагани аниқланган. Бу ўқда www.africanassoccupion.com сайти ахборот тарқатди.

Хозирда мазкур футbolchilar ўзлари шарафини химоя қилаётган клублари сафига келиб кўшилишган. Терма жамоага уларнинг ўртига Дуэйлсон, Жеймс Коко Ломелла ва Маркус Маркоулилар жалб қилинди.

КЕЧИРИМ СЎРАДИ

Бокс бўйича беш вазн тоифасида жаҳоннинг собиқ чемпиони кичкин Флойд Мейнейз филиппинлик чарм кўлқоп устаси Мэнни Пакъяога нисбатан ирқчилик кайфиятида бўлгани учун кечирим сўради.

— Мен ҳаммаси учун кечирим сўрайман. Ўйлаб кўрсам, менинг сўзларидан ирқчиликнинг «ҳиди» келмоқда. Аслида эса мен ирқчиликдан эмасман, ҳаммани бирдек ҳурмат қиласман. Дунёда айримлар мусулмон, байзилар эса яхудийдир. Шунингдек, башқалар ҳам бор. Аммо бунинг ҳеч қандай ёмон томони йўқ. Асосиси, уларнинг барчаси инсонлардир. Шу боис, уларни нисбатан юрагимда муҳаббатдан бошқа нарса йўқ.

Тулиоза РАСУЛОВА тайёрлади

Ўзбекистон Журналистлари иходий уюшмаси ва «Ўзбекистон матбуоти» журнали таҳрири журналинг собиқ ходими Наргис Сулаймоновага волиди мухтарамаси

САОДАТ аянинг вафоти муносабати билан чукур таъзия изхор қиласди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Манзил: Буюк Турон кўчаси, 41-й.

Навбатчи: Бунёд АБДУЛЛАЕВ

Топшириш вақти — 21.00
Топширилди —

® — тижорат белгиси.

Адади: 9057 Буюртма — Г-826 123 5

Улуғбек ҲАМДАМ

СОЧМАЛАР

«Ҳар қушнинг ўз парвоз майдони бўлади, сен ўзингни кини топ»

Дарвомизнинг иқтидорлари адабирадан бири Улуғбек Ҳамданинг китоблари аллақачон ўз муҳлисими топиб бўлган. Унинг ўзига хос ёши усули, маъзуларининг рангилиги, ўқувчини беҳиштёр ўйлантириб қўччи муҳозаузлари кўпчиликни бефарқ қолдирмайди. Қўйда ўзингизнинг «Ислам ва ишоат» номли асаридан олинеан айрим фикрлар ҳавола этилди.

Ҳар қушнинг ўз парвоз майдони бўлади, сен ўзингни кини топни.

Ҳар қушнинг ўз парвоз майдони бўлади, сен ўзингни кини топни.

Ҳиёнатин кўпинча аёллар афв этиди, бироқ эркакнинг фитратиди нимадир борки, кечириши маҳол.

Наҳотки, инсон англанинг энг юкори тўхкиси факат таҳмин будса...

Дун юнка яратилган эканки, нимади кўмплини, атрофиндагилар ё мақташади, ё сўқинади.

Фақат врачина дардан қўйналаётган одамга реал ёрдам беринга қолди. Қолган барча соҳаларда бўлуд курдат йўқ, улар ё

сафасда тўқиди, ё ёрдам тўғрисида вазълар беради.

Инсоннинг бандорлаги шундаки, дар чекнанда кўлга киритган сабоқлари дардан форз бўлганда эсдан чиқиб кетади. Шунинг унни бу дунёда ҳамма нарса тақорраниниб келаверади, жумладан, ҳатолар ҳам...

Мен ниҳоят, исен азобидан фориб бўлиб, озодликка чиқадим. Озодликнинг сизимни этди.

Инсон боласи катта маънода ўз ихтиёрида эмас экан. У дунёда кепинча қандай ихтиёриз бўлган бўлса, кетинида ҳам шундай кетибди.

Биронинг холосаси ўзга бирор учун кутилган, исталган натижага бўлгандай. Агар шундай кўпинчада эди, бола ҳеч қандай оташни измилан чиқасди. Ота айтандай яшаб ўтари. Гап шундаки, инсон ҳамма нарсани ўзи, ўз борлиги